

Løfte håndverket 6 mai

Eivind Falk:

Deres Majestet

Kjære alle,

La meg starte med å si at vi setter svært stor pris på at Dronningen gjennom sin deltagelse bidrar til å synliggjøre tradisjonshåndverket og viktigheten av å forvalte vår felles kulturarv inn i fremtiden. Dronningens engasjement er en stor inspirasjon for oss alle.

Dette er den 32.samlingen i Løfte håndverkets regi der vi løfter ulike temaer som er relevant for Håndverks-Norge. I dag er det oppfølging av Riksantikvarens håndverksstrategi som skal diskuteres.

Da Norge ratifiserte UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven i 2007 tok vi på oss et særskilt ansvar for å ta vare på det som i konvensjonen heter tradisjonelt håndverk. Det utøvende håndverket, praksisen, er en del av vår levende kulturarv. Samtidig som tradisjonshåndverket har en verdi i seg selv, er det en gjensidighet der det fysiske og det immaterielle henger uløselig sammen.

Hanna Geiran:

Godt håndverk er grunnlaget for godt kulturminnevern. Uten dyktige håndverkere klarer vi ikke å sikre kulturminnene våre for fremtiden. Gjennom Håndverksstrategien vår bekrefter ønsker vi å vise at håndverkskunnskap og kompetanse er en hovednøkkel for å møte utfordringene i kirkene våre, i museenes samlinger, og i bygninger i privat eie. For å møte morgendagens utfordringer trenger vi dyktige håndverkere. Da er det flere ting som er viktige:

- Vi må rekruttere en ny generasjon håndverkere i årene som kommer.
- Vi må sikre håndverkskunnskap som står i fare for å forsvinne.

- Vi må dele kunnskap og drive kunnskapsutvikling og legge til rette for forskning og utvikling.
- Vi må ha et marked som fungerer, der oppdragsgivere og håndverkere kan finne hverandre

Det er også viktig å minne om at vi trenger ulike typer tradisjonshåndverk er både store og små fag. Slik er kulturminnene våre også. Det er store hus, og små hus, store jobber og små jobber. Noen ganger er det taket på kirka som må legges på nytt, andre ganger er det kirkebenker og lysekrona i kirkerommet som må fikses. for å møte utfordringene i kulturminnevernet. Og mange fag og teknikker har også et særskilt behov for vern. Det gjelder smale teknikker innenfor de store fagene, som tømrerfaget, men også alle de verneverdige tradisjonshåndverksfagene, som gjørtler, treskjærer, smed og storurmaker. 16 av de verneverdige fagene er helt nødvendige for å ta vare på bygningsarven vår.

Dette får vi ikke til alene. Alle som er til stede her i dag vet verdien av å ta i et tak. Satsingen på håndverk er avhengig av at vi, som meg og Eivind på scena her i dag, står sammen og tar i et tak i tida framover. Strategien er klar, kirkebevaringsfondet tilfører sårt tiltrengte midler, og forvaltning, utdanningssektor, frivillige, eiere, håndverkere og næring står klare til å gå i gang med store og små prosjekter.

Hils på en gjørtler eller en smed, kanskje også en murer og en treskjærer i løpet av disse to fantastiske dagene her på Maihaugen. Når vi deler kunnskap og møtes slik som her, sikrer vi håndverksfagene for framtida.

Eivind Falk:

Når kirkeuret på Lillehammer stopper eller går feil. Da trenger vi en storurmaker. I følge KA-rapporten Kirkens særskilte verdier går faktisk 40 % av norske kirkeur feil eller står. Før reiste man til byen for å stille klokka. Sånn er det ikke lenger.

Når tradisjonstømmerne trenger en navar eller trenger å kopiere en laftebile fra 1700-tallet, da trenger vi en smed som kan verktøysmiing. Også tømmeren trenger også bestillerkompetanse for å vite hva han eller hun er

ute etter. Det være seg kunnskap om tradisjonelt verktøy eller ved valg av materialer. Det er som med materialer som i livet ellers. Det gjelder å finne den rette. Det er som Olav Aukrust sier:

*"Emne - gut, det lyt du ha,"
hugsar eg han farfar sa:
"Skal ditt arbeid framgang vinne
og den drøymde siger nå,
lyt du fyrst eit vyrke finne
som er heilt å lite på.*

Og når lysekrona på slottet eller i en kirke mangler en arm og må repareres, og kanskje en ny arm må støpes, da trenger vi gjørtleren.

Derfor er det så viktig å sikre at vi har dyktige tradisjonshåndverkere, gjørtlere, tømrere, malere og storurmakere, med rett kompetanse i fremtiden.

Det er disse tingene vi skal høre om i dag.

Samlingen handler om å omsette ordene i håndverksstrategien til praksis. Hva kan vi lære av hverandre? Finnes det gode eksempler på vern og kunnskapsutvikling vi kan kopiere, eller videreutvikle? Hvordan beveger vi oss fra ord til handling?

Innledere i dag vil dele sine erfaringer og se fremover.

Med dette gir Hanna og jeg ordet videre til Løfte håndverket-general Einar Stamnes som skal presentere dagens program.